

CEGESOMA - Rijksarchief

NIEUWSBRIEF

Nr 107 - Oktober 2025

NIEUWS

VERSLAG WORKSHOP COMMUNISME

Terugblik op een workshop, mee georganiseerd door CegeSoma, over nieuwe perspectieven op communisten en het communisme in België. Verken nieuwe onderzoekspistes en nieuwe methoden op basis van recent toegankelijke bronnen.

► Lees meer

OP DE AGENDA

LEZING

De NMBS in oorlogstijd: een lezing door Nico Wouters op zondag 9 november 2025 om 11 uur in Trainworld, Schaarbeek. Mogelijkheid om de tentoonstelling in het museum voor of na de lezing te bezoeken.

► Lees meer

FAMILIEVERHALEN EN HISTORISCHE WAARHEID

Een gesprek tussen Björn Rzoska en Timmie Van Diepen op 12 november 2025, over de (overdracht van) familiale herinnering en de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog. Het gesprek wordt geleid door Dimitri Roden.

► Lees meer

STUDIEDAG - 28.11.2025 - JOURNÉE D'ÉTUDE

GELIJKE BEHANDELING VAN DADERS EN SLACHTOFFERS DOOR DUITSLAND NA WERELDOORLOG
ÉQUITÉ DE TRAITEMENT ENTRE LES AUTEURS ET LES VICTIMES PAR L'ALLEMAGNE APRÈS LA SECONDE GUERRE MONDIALE

4 maart 2019	4 mars 2019
VOORSTEL VAN RESOLUTIE over de verduidelijking en de stopzetting van de regeling inzake pensioenen die worden toegekend aan Belgische voormalige militaire collaborateurs van het Duitse nationaalsocialistische regime tijdens de Tweede Wereldoorlog	PROPOSITION DE RÉOLUTION visant à clarifier et à abroger le régime des pensions octroyées aux anciens collaborateurs militaires belges du régime national-socialiste allemand durant la Seconde Guerre mondiale

DUITSE VERGOEDINGEN

Op 28 november 2025 vindt aan de VUB een studiedag plaats over het onevenwicht tussen de Duitse financiële vergoedingen voor collaborateurs en die voor de slachtoffers van het nazisme. Aarzel niet om u in te schrijven!

► Lees meer

ARCHIVING IN BELGIUM

De Belgische archiefsector verzamelt zich. Meer dan 200 mensen zijn al ingeschreven voor deze eerste nationale archiefconferentie op 1 december in Brussel. Ontdek het programma en schrijf je in tot en met 24 november. Simultaanvertaling is voorzien.

► Programma en registratie

DAG JONGE HISTORICI

Op vrijdag 5 december presenteren een twintigtal pas afgestudeerde historici van universiteiten uit het hele land hun masterscripties. Een dag die je niet mag missen!

► [Lees meer](#)

Luchtvaartsquare 29 / B-1070 Brussel / België
Copyright © CegeSoma / Rijksarchief, alle rechten voorbehouden

[Home](#) » [News](#) » Verslag workshop: Nieuwe kritische perspectieven over communisten en communisme in België.

Verslag workshop: Nieuwe kritische perspectieven over communisten en communisme in België.

Op woensdag 22 oktober vond in het CegeSoma een workshop plaats over *'New Critical Perspectives on Communists and Communism in Belgium'* (Nieuwe kritische perspectieven over communisten en communisme in België).

In hun inleiding gaven **Chantal Kesteloot** en **Widukind De Ridder** aan hoezeer het - meer dan een jaar na het overlijden van José Gotovitch - tijd is dat jonge en gevestigde academici nadenken over nieuwe invalshoeken voor onderzoek, vernieuwende methodologieën en recent toegankelijke bronnen. De eerste sessie onderzocht de complexe relatie tussen het communisme en verschillende transnationale solidariteitsbewegingen - bij voorbeeld met Algerije tussen 1954 en 1962 en met de anti-apartheidsbeweging van de jaren '60 tot de jaren '80.

Paul-Emmanuel Babin besprak hoe de communistische jeugd- en studentenbeweging aan de *Université Libre de Bruxelles* in conflict kwam met de partijhiërarchie m.b.t. hun veroordeling van de "genocide" van Frankrijk tegenover het Algerijnse volk.

Aline Martello legde naadloos het verband tussen de anti-koloniale strijd in Algerije en het anti-apartheidsactivisme door het traject te schetsen van advocaat en activiste Paulette Pierson-Mathy van de jaren '60 tot de jaren '80. Haar boeiende uiteenzetting belichtte de wisselwerking tussen uiterst links, de sociaal-democratie en andere netwerken in de transnationale politisering van de anti-apartheid - een politisering die onder meer trachtte de militaire en economische banden tussen België en Zuid-Afrika door te knippen.

Jitske Quanten leverde haar bijdrage online vanuit Pretoria en bevestigde sommige van Martello's beschouwingen over de relatief kleinere of latere impact van deze politisering in Vlaanderen. Haar gevalstudie focuste op de pogingen van een jongere generatie Vlaamse eurocommunisten om het anti-apartheidsactivisme te verbinden met hun eigen federalistische aspiraties voor België, dikwijls tegen de partijleiding in.

De laatste bijdrage van deze sessie, van **Sigfrido Ramírez**, besprak de verschillende "massa-organisaties" die de

PCB/KPB en de PCE oprichtten tijdens de dictatuur van Franco. Die transnationale en vakbondsbewegingen hielpen op termijn de kloof overbruggen tussen het verzet tegen het Franquistische Spanje en gelijkaardige autoritaire regimes in Latijns-Amerika in de jaren '70 en '80.

De laatste sessie was gewijd aan de rijkdom aan nieuwe bronnen die de afgelopen jaren beschikbaar werden, waarbij tevens het gebrek aan begeleidende orale bronnen aan de orde kwam.

Luca Provenzano lichtte toe hoe de geleidelijke integratie van de PCF en de PCI in het politieke weefsel van Frankrijk en Italië gepaard ging met een geïmproviseerde herconfiguratie van anti-communisme van staatswege, in de nasleep van de studentenrevoltes en arbeidersonrust in de jaren '60 en '70.

In de volgende presentatie over België schetste **Elie Teicher** een overzicht van de mogelijkheden én beperkingen voor de geschiedschrijving van het zogenaamde Nieuw Links op basis van politiearchieven; hij onderstreepte de dringende noodzaak aan orale geschiedschrijving - een oproep die ruime weerklank vond bij het publiek.

Widukind De Ridder hield een pleidooi voor een conceptueel gestuurde benadering van de geschiedenis van het anti-fascisme in België. Eerder dan het te beschouwen als een geïntegreerde linkse strategie tegen de opkomst van het fascisme in de jaren '20 en '30, zag hij het anti-fascisme, van bij het begin, als een splijtzwam die zowel sociaal-democraten als communisten toeliet invloed uit te oefenen op de arbeidersbeweging in hun respectievelijke landen en tijdens de Spaanse burgeroorlog. De "volksfront"-politiek die uit deze dynamiek ontstond, vergemakkelijkte later de communistische deelname aan de eerste naoorlogse regeringen in landen als Frankrijk, Italië en België.

De complexiteit van deze politiek werd nader toegelicht in de bijdrage van **Guy Coppieters** over de onverwachte rol van de PCB/KPB in het oplossen van de Belgische kolencrisis bij het begin van de Koude Oorlog in 1947.

Ook **Frederik Verleden** vestigde de aandacht op de vaak veronachtzaamde parlementaire activiteit van de PCB/KPB. Via statistische analyses trachtte hij de verschillen en gelijkenissen met hun parlementaire tegenhangers te verklaren.

Tot slot brachten **François Bellot and Theun Vonckx** de workshop tot een gepast einde met een voorstelling van de inhoud van de onderzoeks- en militantarchieven van José Gotovitch. Samen met de archivalische bronnen, methodologieën en theoretische kaders die de hele dag besproken werden, zullen deze collecties hopelijk een vruchtbare bodem bieden voor verder onderzoek.

Ander nieuws

[Ctrl-Alt-History: \(Digital\) Humanities meets AI](#)

[Jaarverslag 2023-2024](#)

[Nieuws over de leeszaal van het CegeSoma](#)

[Belgium WWII. Een nieuwe thematische pagina, meer uitgewerkte bijdragen en nieuwe artikels](#)

[Een bijzonder nummer van het BTNG over de geschiedenis van de politie en de openbare orde in België](#)

[Looted Art and the Art Market: Nazi Art Theft in Belgium, Europe, and its aftermath](#)

[De weerstanders door de sluikpers op het online platform Resistance in Belgium!](#)

[Workshopverslag: "De Koreaanse Oorlog en België"](#)

[Het nummer 2/2025 van het Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis is verschenen](#)

[80 jaar na de Tweede Wereldoorlog: welk verleden voor de toekomst?](#)

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Event](#) » Familieverhalen en historische realiteit: hoe verhouden die zich tot elkaar?

Familieverhalen en historische realiteit: hoe verhouden die zich tot elkaar?

Ontmoeting Publieksgeschiedenis van het CegeSoma (2025-7)

Wereldoorlog II [Conferentie](#)

Conferentie met als gasten

Björn Rzoska en Timmie Van Diepen.

Een gesprek onder leiding van Dimitri Roden.

Op woensdag 12 november (14u00) vindt in het CegeSoma een Ontmoeting Publieksgeschiedenis plaats met twee auteurs die, zonder taboes, hun familieverhalen en de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog onderzoeken vanuit hun persoonlijke drang naar begrip en inzicht in hoe de overdracht van herinneringen verloopt.

In '*Gedeelde grond*' reconstrueert historicus Björn Rzoska nauwgezet het oorlogstraject van zijn beide grootvaders - de ene, een Vlaams vrijwilliger aan het Oostfront, de andere, een Poolse vrijheidsstrijder - en hoe beiden later op slechts een boogscheut van elkaar in Waasmunster gingen wonen. Aan de hand van nooit eerder geconsulteerde archiefstukken uit binnen- en buitenland confronteert hij familieverhalen met historische bronnen en legt zo complexe, intieme en collectieve herinneringen bloot. Zijn zoektocht brengt hem van Polen via Normandië tot in Waasmunster, waar de levenslopen van zijn twee grootvaders elkaar vreemd genoeg raken.

In '*De razzia. Het waargebeurde verhaal achter een doodgezwegen oorlogsdrama*' onderzoekt historicus en journalist Timmie van Diepen een lang verzwegen tragedie: de razzia in Molenbeersel in augustus 1944. Vijf familieleden van hem verloren daarbij het leven bij een vergeldingsactie die lang als 'een vergissing' werd afgedaan. Na tien jaar onderzoek in de archieven en interviews met de laatste getuigen en nabestaanden reconstrueert hij de gebeurtenissen in detail en stelt de vraag hoe dit gewelddadige oorlogsfeit in het familiale en collectieve geheugen werd vertaald - of versluierd.

Beide werken vertrekken vanuit een erg verschillende invalshoek, maar delen wel de wens om stiltes te doen spreken, familieverhalen te confronteren met de historische realiteit en levende herinneringen door te geven.

Tijdens de conferentie zullen de auteurs nader ingaan op verschillende vragen. Hoe laveren tussen intieme herinneringen en historische werkelijkheid? Met welke dilemma's word je geconfronteerd als je familieverhalen in vraag stelt? Hoe werpen zo'n persoonlijke verhalen een licht op de mechanismen van oorlog, collaboratie en verzet? Waarom worden sommige drama's generatieslang verzwegen? En hoe die verhalen aan toekomstige generaties overbrengen, zonder ze te verraden of ze voor eens en voor altijd 'in steen te beitelen'?

De twee auteurs gaan in gesprek met Dimitri Roden, waarna ze in debat gaan met het publiek. Deze conferentie kadert in de 'Ontmoetingen Publieksgeschiedenis' van het CegeSoma in samenwerking met de vzw 'De Vrienden van het CegeSoma'.

Timmie Van Diepen studeerde geschiedenis aan de KU Leuven en journalistiek aan de VUB. studeerde geschiedenis aan de KU Leuven en journalistiek aan de VUB. Hij is politiek journalist voor Het Laatste Nieuws, na eerder 15 jaar voor Het Belang van Limburg te hebben geschreven.

Björn Rzoska studeerde geschiedenis aan de Universiteit Gent. Hij studeerde af op onderzoek naar het naoorlogse Interneringscentrum Lokeren (1944-1947). Rzoska werkte een tijdlang in de cultureel erfgoedsector bij FARO. Hij maakte de overstap naar de politiek en was bijna 12 jaar Vlaams parlements lid. Sinds kort werkt hij als diensthoofd bij de Universiteitsbibliotheek Antwerpen.

Dimitri Roden is doctor in de geschiedenis (UGent) en doctor in de sociale en militaire wetenschappen (KMS). Hij werkte als historicus in het Nationaal Gedenkteken van Breendonk, was als wetenschappelijk medewerker verbonden aan het Koninklijk Legermuseum/WHI en deed aan de KMS postdoctoraal onderzoek naar de collaboratie, de repressie en het militair gerecht. Momenteel is hij verantwoordelijk voor het FED-Twin project People@War in het CegeSoma.

12/11/2025 - 14:00 – 15:30

PRAKTISCHE INFO

Waar: conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 – 1070 Brussel

Wanneer: woensdag 12 november 2025 (14u00 – 15u30)

Inschrijving verplicht: isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11

Deelname aan het evenement: 5,00 € (ter plaatse te betalen)

Belangstellenden kunnen de boeken ter plaatse aankopen. Gelieve gepast te betalen.

Björn Rzoska, *Gedeelde grond*, Ertsberg, 2024, 224 p. (€27,50)

Timmie Van Diepen, *De razzia. Het waargebeurde verhaal achter een doodgezwegen oorlogsdrama*, Pelckmans, 2024, 384 p. (€29,50)

Breng zeker andere geïnteresseerden mee!

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Nederlands

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Event](#) » De ongelijke behandeling van daders en slachtoffers door Duitsland na Wereldoorlog II

De ongelijke behandeling van daders en slachtoffers door Duitsland na Wereldoorlog II

Wereldoorlog II Studiedag

STUDIEDAG - 28.11.2025 - JOURNÉE D'ÉTUDE

DE ONGELIJKE BEHANDELING VAN DADERS EN SLACHTOFFERS DOOR DUITSLAND NA WERELDOORLOG II

L'INÉGALITÉ DE TRAITEMENT ENTRE LES AUTEURS ET LES VICTIMES PAR L'ALLEMAGNE APRÈS LA SECONDE GUERRE MONDIALE

4 maart 2019 VOORSTEL VAN RESOLUTIE over de verduidelijking en de stopzetting van de regeling inzake pensioenen die worden toegekend aan Belgische voormalige militaire collaborateurs van het Duitse nationaalsocialistische regime tijdens de Tweede Wereldoorlog	4 mars 2019 PROPOSITION DE RÉSOLUTION visant à clarifier et à abroger le régime des pensions octroyées aux anciens collaborateurs militaires belges du régime national-socialiste allemand durant la Seconde Guerre mondiale
--	---

Het CegeSoma, de vzw Helden van het Verzet en de VUB-leerstool Sporen van het Verzet nodigen u uit voor de studiedag op 28 november 2025 op de VUB Campus Etterbeek - Promotiezaal D.201.

De (her)ontdekking van Duitse betalingen aan personen die veroordeeld zijn in het kader van de repressie van de collaboratie in België, had het Belgisch Parlement in 2019 ertoe aangezet een resolutie aan te nemen waarin het einde van deze praktijk werd geëist en werd opgeroepen tot de oprichting van een commissie van historici om de oorsprong en de mechanismen ervan te bestuderen. Hoewel de resolutie geen onmiddellijk resultaat heeft gehad, blijven de wetenschappelijke vragen open. Ze verwijzen naar een onbekend aspect van de Belgisch-Duitse betrekkingen na de Tweede Wereldoorlog en werpen de vraag op van een verontrustend onevenwicht tussen de Duitse financiële vergoedingen aan collaborateurs en die aan de slachtoffers van het nazisme. De studiedag beoogt een stand van zaken op te maken en nieuwe onderzoekspistes te formuleren.

PROGRAMMA

- 9.00 Onthaal
- 9.30 Verwelkoming

Moderator Nel De Mûelenaere (Leerstoel Sporen van het Verzet, VUB)

- 9.45 **Christoph Brüll** (C²DH/Université du Luxembourg), *Les traités bilatéraux belgo-allemands relatifs à la Seconde Guerre mondiale (et ses conséquences)*.

- **10.15 Dirk Luyten** (CegeSoma/Rijksarchief) & **Widukind De Ridder** (CegeSoma/Rijksarchief - KULeuven), *Emissiebank, clearing, clearingschuld en de naoorlogse juridische en financiële afwikkeling tegen de achtergrond van de economische herstellpolitiek.*
- **10.45 Discussie**
- **11.00 Stefan Klemp** (Dortmund, onafhankelijk onderzoeker), *Opferrenten für KZ-Aufseher- kein Verstoß gegen Grundsätze der Menschlichkeit?* (Vertaling wordt voorzien)
- **11.30 Koen Aerts** (UGent), *De prijs van de collaboratie: patrimoniale sancties na de Tweede Wereldoorlog.*
- **12.00 Discussie**
- **12.30 Middagpauze**
- **13.30 Bruno Duboisdenghien & Alvin De Coninck** (onderzoekers), *Duitse pensioenen voor collaborateurs, vanuit de vergeetput van de Senaat (naar een nooit toegepaste) Kamerresolutie 1997-2019.*
- **13.50 Christoph Brüll** (C²DH/Université du Luxembourg), *Les administrations ministérielles allemandes et les paiements en faveur de Belges sur base de la Bundesversorgungsgesetz.*
- **14.20 Discussie**
- **14.45 Pauze**
- **15.00 Charlotte Wirth** (Journaliste), *Pensions for the SS? How we challenged German bureaucracy and found on of last living Waffen-SS Volunteers.*
- **15.30 Dany Neudt** (Oprichter vzw Helden van het Verzet), *Hoe zinvol is een herinneringsbeweging?*
- **15.50 Discussie**
- **16.10 Conclusies: Nel De Mûelenaere** (Leerstoel Sporen van het Verzet, VUB)

28/11/2025 - 09:00 – 17:00

PRAKTISCHE INFORMATIE

Waar: Campus van de VUB in Etterbeek (Promotiezaal D.201). De promotiezaal bevindt zich in gebouw D ([u kunt hier een plattegrond van de campus downloaden](#)). Parkeermogelijkheden op de campus.

Wanneer: Vrijdag 28 november 2025 (van 9.00 tot 17.00 uur)

Inschrijvingen: isabelle.ponteville@arch.be

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11

[Home](#) » [Event](#) » [Dag Jonge Historici](#)

Dag Jonge Historici

Wereldoorlog I Wereldoorlog II Koude Oorlog

Het CegeSoma/Rijksarchief nodigt u van harte uit op vrijdag 5 december 2025 op de jaarlijkse studiedag voor jonge, veelbelovende, recent afgestudeerde historici.

Dit jaar stellen 19 jonge historici het resultaat van hun opzoeken voor.

De geschiedenis van de Eerste Wereldoorlog komt aan bod met onderwerpen als de studie over de emotionele uitlatingen van de Franstaligen in Vlaanderen in hun persoonlijke dagboeken, de rol van DNA-onderzoek bij de identificatie van vermiste soldaten, de Belgen in de Canadian Expeditionary Force of nog de aangifte van incivisme onmiddellijk na de oorlog.

Het interbellum komt ter sprake via thema's als België en het Chinees-Japans conflict en de geschiedenis van de criminalisering van de anarchisten in België.

Zoals elk jaar wordt de geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog uitgebreid belicht via erg uiteenlopende onderwerpen, zoals een vergelijkende studie van het dagelijks leven van de soldaten van het Waals Legioen en van het '*Légion des volontaires français contre le bolchevisme*' aan het Oostfront, de Belgische delegatie bij het onderzoek naar de slachtpartij in Katyn, de heropbouw van Brussel na de oorlog, het debat over de repressie van het incivisme, de overval op de politieschool van Antwerpen in november 1942, de studie van het verzet tijdens de geschiedenisles en de censuur in het stripblad Robbedoes.

Ook diverse aspecten van de Koude Oorlog worden behandeld: de misdrijven door het Belgisch vrijwilligersbataljon in Korea, de Internationale Vrouwenraad en haar confrontatie met apartheid en de verschuivende missieactiviteiten van de CICM-missionarissen in de Filipijnen.

Tot slot worden thema's aangesneden zoals de KPB en de politisering van abortus in Vlaanderen, het fascisme als begrip en de fascistische herinneringscultuur in Abruzzo.

Kortom, een rijkgevuuld programma waarin u kennis kunt maken met de nieuwste onderzoeksdomeinen van onze universiteiten. Deze ontmoetingsdagen staan zoals altijd open voor alle belangstellenden ... Iedereen is dus van harte welkom !

-> Lees hier alles over het programma van deze dag.

05/12/2025 - 09:00 – 16:30

PRAKTISCHE INFORMATIE

Waar : Conferentiezaal van het CegeSoma, Luchtvaartsquare 29 - 1070 Brussel

Wanneer : vrijdag 5 december 2025

Inschrijving : **Verplicht ten laatste op woensdag 3 december 2025: isabelle.ponteville@arch.be of 02.556.92.11** met vermelding of u gebruik wenst te maken van een broodjeslunch.

► Deelname per dag: 7,00 € Deelname is gratis voor studenten die naar de presentaties komen - ! inschrijven is wel verplicht).

► Deelname per dag met lunchpauze : 15,00 € (Deelname is gratis voor studenten die naar de presentaties komen - ! inschrijven is wel verplicht).

Gelieve vooraf te betalen op de rekening van het CegeSoma: IBAN: BE12 6792 0045 0092 - BIC: PCHQBEBB + als mededeling: 5 december 2025 + naam en voornaam. Na betaling bent u meteen ingeschreven.

Geef dit bericht zeker door aan eventueel andere belangstellenden !

Hoofdtal (Hoofdtalen)

Nederlands

Frans

© CegeSoma | Luchtvaartsquare 29, 1070 Anderlecht | 02 556 92 11